

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Καθηγητού ΙΑΚΩΒΟΥ ΦΑΡΣΕΔΑΚΗ

31.3.2016-ΕΡΤ

Τό έγκλημα υπάρχει από τότε που υπάρχουν άνθρωποι και θα υπάρχει όσο υπάρχουν ανθρώπινες κοινωνίες. Είναι ένα παγκόσμιο και διαχρονικό γεγονός. Δεν υπήρξε ποτέ, ούτε υπάρχει, ούτε θα υπάρξει στο μέλλον οργανωμένη κοινωνία χωρίς έγκλημα. Για να υπήρχε μια τέτοια κοινωνία θα έπρεπε να έχουν όλοι οι κοινωνοί την ίδια δομή της προσωπικότητας, το ίδιο πολιτικο-κοινωνικο-οικονομικό status και να έχουν κοινωνικοποιηθεί κατά τον ίδιο τρόπο. Πράγμα αδύνατον.

Είναι, λοιπόν, αναμενόμενο να υπάρχει έγκλημα στις ανθρώπινες κοινωνίες. Όσο η έκτασή του και η ποιότητά του δεν υπερβαίνουν ορισμένα όρια, ώστε να μη παρατηρείται σοβαρή υποβάθμιση των κοινωνικών σχέσεων και όσο δεν καθίσταται σοβαρό εμπόδιο στην κοινωνική συνοχή, την κοινωνική πρόοδο και την κοινωνική ειρήνη, ζούμε με αυτό και το συνηθίζουμε. Δεν ανησυχούμε ιδιαίτερα. Είναι όπως οι διάφορες ασθένειες τις οποίες υφίσταται καθημερινά ο άνθρωπος. Αρχίζουμε να ανησυχούμε όταν αυτές οι ασθένειες πάρουν την μορφή επιδημίας.

Οι ιταλοί θετικιστές εγκληματολόγοι του 19^{ου} αιώνα ανέπτυξαν δύο νόμους, του κορεσμού και του υπερκορεσμού, έχοντας ως πρότυπο αυτό που συμβαίνει στις θετικές επιστήμες. Παίρνοντας ως παράδειγμα από την χημεία όπου διαπιστώνεται πως σε μια συνήθη, φυσιολογική, κατάσταση εξωτερικής πίεσης και θερμοκρασίας είναι δυνατή η ανάμιξη σε μια συγκεκριμένη ποσότητα υγρού μιας συγκεκριμένης ποσότητας στερεάς ουσίας και μόνον, διότι επέρχεται κορεσμός του μίγματος, αν, όμως, θερμανθεί το μίγμα, τότε στην ίδια ποσότητα υγρού διαλύεται πολύ μεγαλύτερη ποσότητα στερεάς ουσίας, διότι τότε επέρχεται υπερκορεσμός του μίγματος, μετέφεραν το σχήμα στην εγκληματικότητα, διαπιστώνοντας μαζί με τους εκπροσώπους της γαλλο-βελγικής χαρτογραφικής Σχολής, πως ενώ υπό κανονικές πολιτικο-κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες παρατηρείται μια σχετική σταθερότητα εγκληματικότητας κατ'έτος, όταν,

όμως δημιουργηθούν κρίσεις – κάθε λογής, πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές, πολιτισμικές- τότε, όπως και στην περίπτωση του μίγματος, έχουμε μεγάλη αύξηση της ποσότητας του εγκλήματος που διαπράττεται σε μια περιοχή ή σε μια χώρα και ποιοτική χειροτέρευσή του.

Δυστυχώς, στις μέρες μας παρατηρούμε, σε όλον τον κόσμο, μιαν έξαρση της εγκληματικότητας, πράγμα που δημιουργεί ανασφάλεια στους πολίτες, με όλες τις αρνητικές συνέπειες που αυτό το γεγονός δημιουργεί στη συνόλη κοινωνία και στην πολιτεία.

Οι εγκληματογόνοι παράγοντες είναι πολλοί και ποικίλοι και αλληλεπιδρούν δυναμικά μεταξύ τους. Πιο σημαντικοί από όλους είναι οι πολιτισμικοί. Ζούμε σε μια περίοδο κρίσης αξιών. Οι παραδοσιακές αξίες έχουν εξασθενήσει, αν δεν έχουν εκπέσει πλήρως και έχουν αντικατασταθεί από μια ψευδοαξία, το χρήμα. Το «χρημάτων πάντων μέτρον άνθρωπος» του Πλατωνικού Πρωταγόρα, έχει αντιστραφεί στις μέρες μας, έχει γίνει «ανθρώπων πάντων μέτρον χρήμα». Με όλες τις αρνητικές συνέπειες που αυτό συνεπάγεται.

Πώς αντιμετωπίζεται η κατάσταση αυτή;

Εδώ έρχονται να μας διαφωτίσουν τα πορίσματα των ερευνών της Εγκληματολογίας, της επιστήμης που μελετά το συνολικό εγκληματικό φαινόμενο.

Είναι προφανές ότι στην παρούσα συγκυρία δεν μπορούμε να επεκταθούμε σχετικά. Εκείνο, πάντως, που είναι αναγκαίο να τονίσουμε είναι ένα βασικό δίδαγμα: πως μόνο η Πρόληψη, και κυρίως η Κοινωνική μπορεί να αντιμετωπίσει επαρκώς το πρόβλημα. Και, βέβαια, αποτελεί στοιχειώδη προϋπόθεση η σωστή κοινωνικοποίηση των πολιτών, μέσω της ορθής διαπαιδαγώγησής τους.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η σωστή ενημέρωση αποτελεί βασικό εργαλείο. Αξίζουν, κατά συνέπεια, θερμά συγχαρητήρια στο Δεύτερο Πρόγραμμα της ΕΡΤ και, βεβαίως, στα Μέλη του ΚΕΜΕ, στους νέους αυτούς αξιόλογους εγκληματολόγους για την προσπάθεια που καταβάλουν, με ιδιαίτερο ζήλο, για να προσφέρουν αυτήν την επιστημονικά τεκμηριωμένη ενημέρωση στους πολίτες.